

Lausunto

11.03.2025

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Esityksellä ei päästä asetettuihin tavoitteisiin hajottamalla vastuullisesti toimivat kuntaomisteiset jäteyhtiöt tai kuntayhtymät pakottamalla ne toteuttamaan 10 % vähimmäisomistusosuutta. Lapin Jätehuolto kuntayhtymä ja Kainuun jätehuollon kuntayhtymä vastustavat esitettyä sidosyksiköiden vähimmäisomistukseen liittyvää vaatimusta.

Lakimuutosten vaikutusten arviointi on huomattavan puutteellinen. Ilman vaikutusten arviointia ehdotetut muutokset jätehuollon sääntelyssä voivat johtaa mietinnön tavoitteiden kannalta nykyistä huonompaan lopputulokseen.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?

-

- Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Ehdotettu vähimmäisomistusta koskeva vaatimus ei ole tarkoituksenmukainen tai toteuttamiskelpoinen koskien kunnallista jätehuoltoa.

Kunnalle jätelaissa määritellyt jätehuollon järjestämisen velvollisuudet sitovat kuntaa joka tapauksessa riippumatta siitä, millä toimintamuodolla palvelu on järjestetty. Kunta voi toteuttaa sille asetetut jätehuollon palveluvelvoitteet kunnasta erillään olevassa oikeushenkilössä, kuten osakeyhtiössä tai kuntayhtymässä, kunnan liikelaitoksessa tai itse omassa organisaatiossaan, eikä valittu järjestämistapa vaikuta kunnan lakisääteisiin jätehuoltovelvollisuuksiin millään tavoin. Esitys, jossa säädettäisiin yhtä kuntien jätehuollon toimintamuotoa koskeva vähimmäisomistusvaatimus, on siten jo lähtökohdiltaan tarpeeton ja turha.

Muutoksen myötä jätehuollon lakisääteiset tehtävät tehtäisiin samalla alueella useammassa yksikössä ja jopa erikseen joka kunnassa, mikä kasvattaisi huomattavasti kuntien hallinnollista taakka.

Ehdotuksen tavoitteena on estää keinotekoiset sidosyksikköjärjestelyt, joissa hankintadirektiivin mukainen määräysvallan vaatimus ei täyty. Ylikunnallisena yhteistyönä toteutettavassa lakisääteisessä kunnallisessa jätehuollossa sidosyksiköiden omistusrakenteet perustuvat omistajakuntien asukasluukuun, mikä on toiminnan lakisääteisen rahoitusrakenteen ja pääoma- ja investointivaltaisen luonteen vuoksi välttämätöntä. Kunnallinen jätehuolto rahoitetaan asukkailta suoraan kerättävin jätemaksuin. Koska toiminnan rahoitus perustuu suoraan kuntien asukasluukuun, ainoa mahdollinen tapa jakaa omistussuhteet, toimintamuodosta riippumatta, ovat kuntien asukasluvut.

Kuntayhtymä on yksi kuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muoto. Kuntayhtymässä on kyse useamman kunnan pysyvästä yhteistyöstä jollakin tehtäväalueella. Kuntayhtymät ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, ja niihin sovelletaan kuntia koskevaa lainsäädäntöä. Kuntayhtymä voi suorittaa myös viranomaistehtäviä. Merkittävimpiä kuntayhtymiä ovat maakuntien liitot, jotka ovat kaikki kunnat kattavia lakisääteisiä yhtymiä. Näitä on yhteensä 18 kpl. Muita kuntayhtymiä on sairaanhoitopiirit, kansanterveystyön kuntayhtymät, erityishuoltopiirien kuntayhtymät sekä koulutuskuntayhtymät.

Sidosyksikköasemaa koskevien säädöksen sisällyttäminen kuntayhtymien toimintaan vaarantaa erityislailla määrättyjen yhdenvertaisten palvelujen tuottamisen Suomessa.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

-

- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

-

- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Aikio Osmo

LAPECO - Lapin jätehuolto kuntayhtymä - ja Kainuun jätehuollon
kuntayhtymä Ekokymppi